

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH POLEGAJĄCYCH NA REMONCIE TYNKÓW ZEWNĘTRZNYCH ORAZ WEWNĘTRZNYCH BUDYNKU KOŚCIOŁA ZABYTKOWEGO W BUKOWSKU NA DZIAŁCE O NUMERZE EWIDENCYJNEJ 365

Obiekt zabytkowy wpisany do rejestru zabytków wpisany pod numerem A-367 z 24 grudnia 1996 r.

Zakres programu obejmuje:

- Remont tynków wewnętrznych.
- Remont tynków zewnętrznych i cokołu kamiennego.

Opis stanu istniejącego:

Tynki zewnętrzne oraz wewnętrzne do wysokości 1,8 m są w złym stanie technicznym, występują bardzo liczne pęknięcia, odparzenia, ubytki oraz rozwijają się mikroorganizmy. Tynki wewnętrzne częściowo zakryte są boazerią drewnianą.

Charakterystyka robót przewidzianych do wykonania:

Planowane do wykonania roboty remontowe będą miały charakter zarówno techniczny jak i wizualny - estetyczny. Aby wykonać w sposób prawidłowy i skuteczny rekonstrukcję tynków należy odbić istniejące tynki i odgrzybić ściany.

UWAGA! Należy zwrócić szczególną uwagę aby nie uszkodzić istniejącej polichromii! Z uwagi na występowanie kilkukrotnego przekroczenia poziomu wilgotności w budynku kościoła zastosowano urządzenia do osuszenia przegród budowlanych „ElektroAqua Gpl-111/RWT (5 szt.) w celu osiągnięcia odpowiedniego poziomu wilgotności zarówno w ścianach i wnętrzach Kościoła.

Program prac konserwatorskich:

1. Tynki zewnętrzne

- Odbicie tynków zewnętrznych do wysokości 1,8 m - cokół wysokości: 0,95m)
- Odgrzybianie powierzchni ścian.
- Przygotowanie podłoża.
- Gruntowanie powierzchni ścian.
- Uzupelnienie tynków zewnętrznych.
- Wykonanie gładzi wapienno - mineralnej na ścianie.
- Gruntowanie powierzchni ściany.
- Malowanie farbami mineralnymi tynków.

2. Cokół z piaskowca

- Przygotowanie podłoża (oczyszczenie cokołu).
- Piaskowanie cokołu.
- Spoinowanie murów z kamienia wraz z wykuciem spoin.
- Hydrofobizacja ścian.

3. Tynki wewnętrzne

- Demontaż boazerii drewnianej.
- Odbicie tynków wewnętrznych do wysokości 1,8 m.
- Odgrzybianie powierzchni ścian.
- Przygotowanie podłoża.
- Gruntowanie powierzchni ścian.
- Uzupelnienie tynków zewnętrznych.
- Wykonanie gładzi wapienno - mineralnej na ścianie.
- Gruntowanie powierzchni ściany.
- Malowanie farbami mineralnymi tynków.
- Lakierowanie i montaż boazerii.

Naprawa tynków i cokołu

Przygotowanie podłoża będzie polegało na skuciu starych, zawilgoconych i zasolonych tynków do wysokości ok. 1,8 m, usunięte zostaną luźne fragmenty i pozostałości tynku oraz muru. Wykuć należy zdegradowaną zaprawę ze spoin na głębokości około 2 cm - nie można pominąć tej czynności. Usuwając spoiny, usuwamy jednocześnie fragmenty muru z relatywnie największym zasoleniem. Powierzchnie zostaną oczyszczone mechanicznie.

Preparaty do powierzchniowej neutralizacji soli, które przekształcają sole rozpuszczalne w trudno rozpuszczalne. Ich wadą jest szkodliwość dla zdrowia i brak możliwości zneutralizowania nimi azotanów (są to najczęściej związki baru). Należy je nakładać (zwykle przez malowanie lub natryskowo) zawsze na odpowiednio przygotowanym podłożu zgodnie z wytycznymi producenta i przestrzegając odpowiednich przepisów BHP. Środki te wymagają zwykle pewnego czasu reakcji, dlatego też po nałożeniu i odczekaniu okresu podanego w instrukcji, ścianę należy przetrzeć np. drucianą szczotką, usuwając powstałe kryształki soli. Należy podkreślić, że aktualne wytyczne WTA zdecydowanie nie zalecają tego typu preparatów.

Odgrzybianie grzybów - Likwidacja grzybów pleśniowych związanych z podłożem za pomocą wyspecjalizowanych strzępek wrastających na niewielką głębokość (0,5-1mm):

- Usunięcie na mokro widocznych warstw grzybów pleśniowych (maska ochronna, rękawice lateksowe). Zarodniki należy zdrapać szczotką lub szpachelką po naniesieniu pierwszej warstwy preparatu biobójczego;

- Naniesienie jednej warstwy preparatu biobójczego. Po wyschnięciu całą powierzchnię trzeba oczyścić mechanicznie, wykuwając przy okazji uszkodzone, zmurszałe spoiny oraz cegły;
- Zabezpieczenie powierzchni poprzez dwukrotne naniesienie środka biobójczego; po jego wyschnięciu można przystąpić do nakładania tynków renowacyjnych.

Wykonanie obrzutki (szprycu) na nie więcej jak 50% powierzchni muru. Grubość szprycu nie może przekraczać 5 mm i nie może wypełniać spoin. Dalsze warstwy wykonuje się natychmiast po związaniu (wyschnięciu) obrzutki.

Tynk wyrównawczy - podkładowy magazynujący sole lub tylko wyrównawczy. Nie dopuszcza się stosowania tradycyjnego tynku do wyrównania podłoża. Do uzupełnienia ubytków należy zatem stosować:

- Przy niskim i średnim stopniu zasolenia - tynk podkładowy renowacyjny,
- Przy wysokim stopniu zasolenia - tynk podkładowy.

Tynk renowacyjny może być używany jako warstwa wyrównawcza, pod warunkiem, że jego sumaryczna grubość nie przekroczy 4 cm (z wyjątkiem spoin i lokalnych dużych nierówności). Przy murach niejednorodnych lub przy grubszych warstwach tynku konieczne może być zastosowanie dodatkowych tynkarskich siatek zbrojących. Muszą być one jednak odporne na korozję lub odpowiednio pod tym względem zabezpieczone. Stosowany tynk renowacyjny WTA jest niemieckim zespołem naukowo - technicznym d. konserwacji budowli i zabytków. Instytucja ta opracowała instrukcję nr 2-9-04 „Sanieputzsysteme”, stawiającą systemowi tynków renowacyjnych szereg wymagań. Certyfikat WTA przyznany tynkowi podkładowemu lub renowacyjnemu jest potwierdzeniem jego skuteczności (ze względów formalnych tynk musi mieć deklarację zgodności z normą PN-EN 998-1:2004. Jednak nawet sklasyfikowanie go jako renowacyjnego wg ww. normy nie świadczy o jego skuteczności).

~~Przed nałożeniem tynku należy wykonać izolację tzw. Przepone poziomą. Wykonuje się ją za pomocą specjalnego płynu, iniekcji ciśnieniowej lub grawitacyjnej. Po upływie 24 godzin możesz zrobić tzw. Obrzutkę z tynku renowacyjnego o grubości ok. 5 mm.~~

Tynk renowacyjny należy nakładać na równą ścianę. Bezpośrednio po jej zaaplikowaniu należy przeciągnąć po powierzchni twardą szczotką lub zębatą pacą, aby poprawić przyczepność.

Po upływie ok. 2 dni od zaaplikowaniu podkładu należy zwilżyć podłoże, a następnie założyć tynk renowacyjny na grubość ok. 2-2,5 cm. Każda kolejna warstwa może trafić na ścianę dopiero po wyschnięciu poprzedniej.

Łączna grubość warstw tynku podkładowego i renowacyjnego nie powinna przekroczyć 4cm. Gotowej powierzchni nie można wygładzać - dopuszczalne jest jedynie delikatne przetarcie - by nie zamknąć porów.

Po kolejnej przerwie (od 3 dni do 3 tygodni) ścianę można pokryć tynkiem paroprzepuszczalnym, silikatowym lub silikonowym, a następnie pomalować farbą mineralną w kolorze analogicznym do istniejącego.

Bardzo ważne jest aby każda warstwa tynku była nakładana dopiero wtedy, gdy wcześniejsza wyschnie. Szybkość schnięcia - średnio 1 mm na dobę.
Tynków renowacyjnych nie należy nakładać cienie niż 1 cm w jednym przejściu.

Czyszczenie cokołu wykonać ręcznie przez szrotkowanie i uzupełnienie ubytków kamienia. Przy czyszczeniu cokołu należy zwrócić uwagę na to, żeby nie zniszczyć istniejącego lica. Spoiny kamienia wykonać z zaprawy Remmers w kolorze analogicznym do istniejącego kamienia cokołu.

Płytki odbojowe przy cokole należy usunąć i obserwować stan cokołu. W przypadku gdy stan cokołu nie będzie ulegał poprawie należy zastosować zabieg hydrofobizacji.

Sanok, marzec 2024 r.

Opracował:

WŁADYSŁAW WDOWIAK
mgr inż. BUDOWNICTWA
38-500 Sanok/ul. Konopnickiej 29
tel. 13-46-320-111, kom. 664-758-382
nr upraw. 534/73 i 74/84, NIP 687-001-07-70

inż. BOGUSŁAW RAKOCZY
Upr. kierownik budowy i projektant
w specjalności architektonicznej
ANB - 2 - 6346 / 69/89
38-400 Krosno, ul. Piłonia 17
tel. 013 / 432 77 17